

Informații statistice pentru anul 2010 cu privire la cauzele moldovenești la Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Chișinău, 28 ianuarie 2011

La 27 ianuarie 2011, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a făcut public raportul său de activitate pentru anul 2010. Potrivit raportului, în anul 2010, CtEDO a înregistrat 61,300 de cereri (cu 17% mai mult decât în 2009), dintre care 945 au fost depuse împotriva Moldovei. În același an, CtEDO a examinat 41,183 de cereri (cu 16% mai mult decât în 2009), dintre care circa 500 sunt cauze moldovenești. Din aceste date statistice reiese că în anul 2010 CtEDO a înregistrat cu 20,000 de cereri mai mult decât a examinat, fapt care confirmă că la moment instanța primește mai multe cereri decât aceasta poate examina.

La 31 decembrie 2010, la Curtea de la Strasbourg "așteptau" să fie examinate 139,650, adică de 3,5 ori mai mult decât aceasta a examinat în anul 2010. Deși la CtEDO pot fi depuse cereri împotriva a 47 de țări, circa 70% din cererile pendinde sunt îndreptate împotriva a 7 state. Astfel, 28.9% (40,300) din aceste cereri sunt îndreptate împotriva Federației Ruse; 10.9% (15,200) îi revin Turciei; 8.6% vizează România (11,950), iar 7.5% (10,450) Ucraina. După numărul cererilor pendinte, Moldova este pe locul 7, cu 2.8% și 3,826 de cereri, depășind așa țări ca Franța, Germania, Marea Britanie sau Bulgaria, care au o populație de zeci de ori mai mare decât cea a Republicii Moldova.

În anul 2010, CtEDO a pronunțat 1,499 de hotărâri. O mare parte dintre acestea (32.5 %) constituie cauze repetitive, adică cauze foarte asemănătoare cauzelor în care există o jurisprudență bogată a CtEDO. Cele mai multe hotărâri au fost pronunțate în cauzele îndreptate împotriva Turciei (228), Rusiei (204), României (135) și Poloniei (87). În cauzele îndreptate împotriva Moldovei au fost pronunțate 28 de hotărâri.

În anul 2010, la CtEDO au fost înregistrate cu 28% mai puține cereri îndreptate împotriva Moldovei decât în 2009, când au fost înregistrate 1,322 de cereri. O astfel de scădere are loc pentru prima dată. Totuși, chiar și așa, după numărul de cereri înregistrate în 2010 raportat la populația țării, Moldova se află pe locul 6, cu indicele 2.65 cereri la 10,000 locuitori, după Montenegro, Liechtenstein, Slovenia, Monaco și România. În 2009, Moldova s-a situat pe locul 4, cu indicele 3.70.

Din 1998 până în 2010, CtEDO a înregistrat 6,381 de cereri îndreptate împotriva Moldovei. Dintre acestea, instanța a finalizat examinarea a doar 2,694 (42%). Prin urmare, în privința a mai mult de jumătate din cererile depuse la CtEDO împotriva Moldovei (58%) procedurile încă nu s-au finalizat. Conform situației la 31 Decembrie 2010, circa 74% (2,824) din cererile în privința cărora procedurile încă nu s-au finalizat erau repartizate spre examinare judecătorului unic sau unui comitet din 3 judecători, adică erau considerate drept cereri în care nu există vreo aparență de violare a Convenției. Din cauzele moldovenești în privința cărora s-a finalizat examinarea, 91.2% au fost declarate vădit inadmisibile și 8.8% (242) au ajuns să fie examinate de camerele din 7 judecători. Potrivit statisticii împotriva tuturor statelor, în medie, CtEDO a examinat în camere din 7 judecători 4-6% din cereri. Aceste date confirmă că cererile îndreptate împotriva Moldovei sunt cu cel puțin 50% mai des examinate de camere decât media la Curte, adică procentajul cererilor "bune" este mai mare decât media. Procentul sporit al cererilor "bune" ar putea vorbi despre existența problemelor cronice în sistemul de drept al Republicii Moldova, dar și despre o mai bună cunoaștere de către avocați a practicii CtEDO.

Până la 31 decembrie 2010, CtEDO a pronunțat 196 de hotărâri în cauzele moldovenești, devânsând la acest capitol așa țări ca Portugalia sau Germania, țări care au aderat la Convenția

Europeană pentru Drepturile Omului cu mult timp înaintea Moldovei. 15 dintre hotărârile de mai sus vizează doar satisfacția echitabilă, prin 2 hotărâri cererile au fost scoase de pe rol, iar în alte 3 cauze au existat câte două hotărâri. Dintre cele 176 de hotărâri în care a fost examinat irevocabil fondul, doar într-o singură hotărâre (Flux nr. 6), CtEDO, cu 4 voturi pro și 3 împotriva, nu a fost constatată vreo violare a Convenției. Printre cele mai dese violări constatate în aceste hotărâri sunt: neexecutarea hotărârilor judecătorești naționale - puțin peste 50 dintre aceste hotărâri; maltratarea, neanchetarea adecvată a maltratărilor, fie neatragerea cuvenită la răspundere pentru maltratare - în cel puțin 17 hotărâri; casarea iregulară a hotărârilor judecătorești irevocabile - în cel puțin 16 hotărâri; condițiile proaste de detenție - în cel puțin 15 hotărâri; libertatea de exprimare - în cel puțin 15 hotărâri.

Dintre cele 28 de hotărâri pronunțate în cauzele moldovenești în anul 2010, în 8 hotărâri CtEDO a constatat maltratarea, neanchetarea adecvată a maltratărilor, fie neatragerea cuvenită la răspundere pentru maltratare (art. 3 CEDO); 8 hotărâri se refereau doar la satisfacția echitabilă (art. 41 CEDO); 4 hotărâri conțin violări ale dreptului la un recurs efectiv (art. 13 CEDO); iar anchetarea inadecvată a deceselor (art. 2 CEDO), dreptul la un proces echitabil (art. 6 CEDO) și dreptul la libertatea de asociere (art. 11 CEDO) au fost încălcate fiecare în 3 hotărâri.

În baza celor 196 de hotărâri CtEDO, Guvernul Republicii Moldova a fost obligat să plătească peste EUR 12.5 mln. Prin cele 28 de hotărâri pronunțate în 2010, Guvernul Republicii Moldova a fost obligat să plătească compensații în mărime de EUR 554,208.83, dintre care mai mult de jumătate printr-o singură hotărâre. Astfel, prin hotărârea *Baroul Partner-A* Guvernul a fost obligat să plătească EUR 328,000. De regulă, compensațiile acordate de CtEDO sunt plătite reclamantului în termen. În câteva cazuri, plata a întârziat cu câteva zile.

Pe lângă hotărârile de mai sus, prin 96 decizii, CtEDO a încetat examinarea cererilor îndreptate împotriva Moldovei în baza reglementărilor amiabile, fie atunci când Guvernul a recunoscut violarea și a propus o compensație rezonabilă, însă reclamantul nu a fost de acord. 51 dintre aceste decizii au fost adoptate în anul 2010, ceea ce este cu 243% mai mult decât în 2009, când au fost adoptate 21 de astfel de decizii. Acest fapt confirmă că, contrar practicii din anii 2005-2008, în anul 2010 Guvernul Republicii Moldova a manifestat o mai mare deschidere pentru reglementarea amiabilă a cauzelor în care probabilitatea condamnării era mare. În baza celor 51 de decizii Guvernul a fost obligat să plătească compensații în mărime de EUR 184,897. Cea mai mare sumă a fost acordată în cauza *Episcopia de Edineț și Briceni c. Moldovei* – EUR 81,000.

**Informații statistice cu privire la cererile la CtEDO în anul 2010, comparativ cu anul 2009
(în privința tuturor statelor)**

	2009	2010	+/-
Cereri alocate unui organ decizional (cereri înregistrate)	57,100	61,300	+ 7.3%
Cereri comunicate guvernelor pârâte	6,197	6,675	+ 7.7%
Cereri declarate inadmisibile sau scoase pe pe rol	33,065	38,576	+ 16.7%
Cereri declarate admisibile	2,141	2,474	+ 15.5%
Hotărâri adoptate	1,625	1,499	- 7.7%
	01.01.2010	31.12.2010	+/-
Cereri pendinte în fața unui organ decizional	119,300	139,650	+ 17%

**Informații statistice privind cererile la CtEDO în anul 2010 comparativ cu anii 2006-2009
(îndreptate împotriva Moldovei)**

	2006	2007	+/- 2006	2008	+/- 2007	2009	+/- 2008	2010	+/- 2009	1.11.98-31.12.10
Cereri alocate unui organ decizional	519	887	+70.9 %	1,147	+29%	1,322	+ 9.5%	945	- 28.5%	6,381
Cereri declarate inadmisibile sau scoase de pe rol	248	201	-18.95%	477	+137%	386	-19.3%	434	+ 12.4%	2,694
Cereri comunicate Guvernului	99	73	-26.26%	126	+73%	216	+ 71.5%	135	- 37.5%	828
Cereri declarate admisibile	5	61	+ 1,160%	29	- 54%	36	+ 17%	21	- 41.6%	242
Hotărâri pronunțate	20	60	+300%	33	- 45%	30	- 9.1%	28	- 6.6%	196
		31.12.07		31.12.08	+/-	31.12.09		31.12.10		
Cereri pendinte în fața unui organ decizional	445	1,830	26.64%	2,442	33%	3,349	37%	3,826	14.2%	

Analiza pe articole a hotărârilor CtEDO pronunțate în cauzele moldovenești în anul 2010

28 ianuarie 2011

art. CEDO	total violări	detalii	nr. de cauze	cauze de referință
Articolul 2 al Convenției (dreptul la viață)	3	investigarea inadecvată a deceselor	3	<i>Răilean, Iorga, Anușca</i>
Articolul 3 al Convenției (interzicerea torturii)	11	maltratarea reclamantilor	4	<i>Pădureț, Brega, Parnov, I.D.</i>
		investigarea inadecvată a plângerilor de maltratare	4	<i>Pădureț, Parnov, Popa, Mătăsaru și Savițchi</i>
		acordarea de către instanțele judecătorești naționale compensațiilor insuficiente pentru violarea art. 3 CEDO	1	<i>Ciorap (nr. 3)</i>
		condiții proaste de detenție	1	<i>I.D.</i>
		neacordarea asistenței medicale adecvate persoanelor deținute	1	<i>Oprea</i>
Articolul 5 al Convenției (dreptul la libertate și siguranță)	2	reținerea persoanei fără o bănuială rezonabilă că ar fi comis o abatere (art. 5 § 1 (c) CEDO)	1	<i>Brega</i>
		lipsa motivelor relevante și suficiente pentru arestare (art. 5 § 3 CEDO)	1	<i>Oprea</i>
Articolul 6 al Convenției (dreptul la un proces echitabil)	3	condamnare a reclamantului fără probe suficiente	1	<i>Vetrenko</i>
		necitarea reclamantului în instanța de judecată	1	<i>Bucuria</i>
		neexecutarea unei hotărâri judecătorești	1	<i>Panov</i>
Articolul 8 al Convenției (dreptul la respectul vieții private și de familie)	2	respingerea nejustificată a acțiunii reclamantului privind apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale	1	<i>Petrenco</i>
		refuzul autorităților naționale de a înregistra etnia română a reclamantului în actele sale de identitate	1	<i>Ciubotaru</i>
Articolul 10 al Convenției (libertate de	1	admiterea nejustificată a unei acțiuni privind apărarea onoarei, demnității și	1	<i>Șofranschi</i>

exprimare)		reputației profesionale		
Articolul 11 al Convenției (libertatea de întrunire și de asociere)	3	refuzul administrației locale de a autoriza o întrunire fără motive imperioase	1	<i>Partidul Popular Creștin Democrat (nr. 2)</i>
		imposibilitatea reclamantilor de a protesta în urma reținerii lor nemotivate în timpul desfășurării protestelor	2	<i>Brega c. Moldovei, Hyde Park (nr. 5 și 6)</i>
Articolul 13 al Convenției (dreptul la un recurs efectiv)	4	lipsa unui recurs efectiv la nivel național pentru a cere compensații pentru violarea Convenției	3	<i>Parnov, Popa, I.D.</i>
		lipsa unui recurs efectiv la nivel național pentru grăbirea procedurilor judiciare	1	<i>Panov</i>
Articolul 3 al Protocolului nr. 1 la Convenție (dreptul la alegeri libere)	1	interzicerea persoanelor deținătoare de dublă sau multiplă cetățenie să devină deputați în Parlament	1	<i>Tănase</i>
Articolul 41 al Convenției (satisfacția echitabilă)		acordarea compensațiilor în cauzele examinate anterior, însă în care această chestiune nu a fost decisă prin prima hotărâre	8	<i>Avramenko, Lungu, Racu, IPTEH S.A., Manole ș.a., Gușan, Olaru, Baroul Partener-A.</i>

Printre cele mai importante hotărâri din punct de vedere juridic pronunțate de Curte împotriva Moldovei pe parcursul anului 2010 sunt:

- *Răilean c. Moldovei, Iorga c. Moldovei și Anușca c. Moldovei*, în care pentru prima dată Curtea a condamnat Moldova pentru omisiunea de a ancheta eficient circumstanțele decesului;

- *Vetrenko c. Moldovei*, în care Curtea a constatat insuficiența motivării hotărârii de condamnare a reclamantului pentru omor. În fapt, ea a reexaminat cauza în fond, procedură destul de rar întrebuințată, care sugerează că este vorba de o încălcare foarte gravă a Convenției.

- *Ciubotaru c. Moldovei*, în care Curtea a considerat că refuzul autorităților moldovenești de a înregistra etnia română a reclamantului în actele sale de identitate constituie o violare a dreptului la viața privată. Drept consecință a acestei hotărâri, urmează a fi ajustat sistemul de documentare a populației;

- *Tănase c. Moldovei* (Marea Cameră), în care Curtea a menținut hotărârea pronunțată anterior de Cameră, care a condamnat Moldova pentru interzicerea persoanelor deținătoare de dublă sau multiplă cetățenie să devină deputați în Parlament. Ca urmare a acestei constatări, cadrul legislativ a fost modificat.

De asemenea, prin decizia cu privire la admisibilitate în cauza *Catan ș.a. c. Moldovei și Federației Ruse* CtEDO a introdus o anumită claritate în ceea ce privește modul de epuizarea a căilor de recurs interne în privința cererilor la CtEDO care vizează încălcarea drepturilor omului în regiunea transnistreană.